Stockholms stad

Utlåtande Rotel IX (Dnr KS 2026/772)

Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet

Hemställan från miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, strålskyddslagen, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, lagen om åtgärder mot föroreningar från fartyg samt marknadskontroll godkänns i enlighet med bilaga 1-7 till utlåtandet att gälla från och med den 1 januari 2027.

Föredragande borgarrådet Cindy Falquet Lindh

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 9 juni 2026 att föreslå att kommunfullmäktige justerar miljö- och hälsoskyddsnämndens taxor för tillsynsverksamhet. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Timtaxan för miljöbalkstillsynen för år 2027 föreslås öka från 1 450 kr/timme till 1 510 kr/timme, vilket innebär en höjning med 4,1 procent. Den föreslagna timtaxehöjningen förklaras av ökade lönekostnader och ändrade prioriteringar till tillsynsområden med större andel indirekt debiterbar tid. Taxan för miljöbalken var oförändrad 2026 jämfört med 2025. Höjningen ska således ses i relation till 2025 års taxa, vilket innebär en uppräkning med i snitt 2,05 procent per år för åren 2026 och 2027.

Timtaxan för livsmedelskontrollen för år 2027 föreslås öka från 1 810 kr/timme till 1 830 kr/timme, vilket innebär en höjning med 1,1 procent. Den föreslagna timtaxehöjningen beror främst på kostnadsökningar såsom ökade löne- och kringkostnader.

Utöver taxenivån föreslås mindre förtydliganden och redaktionella ändringar. Nämndens möjlighet att besluta om mindre ändringar i taxorna utgår.

Beredning

Ärendet har initierats av miljö- och hälsoskyddsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret bedömer att justeringarna av taxorna för år 2027 är motiverade utifrån kostnadsläget, principen om att verksamhetsutövare ska betala tillsynsavgifter som motsvarar den faktiska tidsåtgången och de fasta avgifterna samt för att bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Förslaget innebär en justering av taxan för att bibehålla en hög täckningsgrad för miljöförvaltningens kostnader för den debiterbara tillsynsverksamheten.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver ett viktigt arbete för att skydda stockholmarnas hälsa och miljö samt säkerställa en rättvis konkurrens för stadens företag. Nämnden har genom ett systematiskt och långsiktigt utvecklingsarbete åstadkommit avsevärda förbättringar av verksamhetens självfinansiering. Stockholms stad har en hög självfinansieringsgrad för tillsyn enligt miljöbalken och kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningarna. För miljöbalkstillsynen hör Stockholms stad till kommunerna i Stockholms län med högst självfinansieringsgrad. För livsmedels- och foderkontrollen är självfinansieringsgraden hög jämfört med övriga kommuner i länet.

De föreslagna taxejusteringarna är motiverade utifrån ökade kostnader och behovet av att upprätthålla en effektiv tillsyn. Samtidigt är det viktigt att värna stadens företagare genom att hålla nere kostnaderna och fortsätta utveckla effektiva arbetssätt. Jag vill särskilt framhålla vikten av att tillsynen prioriteras utifrån miljö-, hälso- och samhällsnytta, samtidigt som verksamheter som följer reglerna inte belastas mer än nödvändigt. Fortsatt effektivisering, riskbaserad tillsyn och ökad samordning mellan stadens förvaltningar är viktiga delar i detta arbete.

Med dessa utgångspunkter tillstyrker jag de föreslagna taxejusteringarna från och med den 1 januari 2027.

Bilagor

1. Bilaga - Taxa Miljöbalken med taxetabeller dnr. KS 2026/772-1.2
2. Bilaga - Taxa Livsmedelslagstiftningen dnr. KS 2026/772-3.1
3. Bilaga - Taxa Strålskyddslagen dnr. KS 2026/772-1.4
4. Bilaga - Taxa Sprängämnesprekursorer dnr. KS 2026/772-1.5
5. Bilaga - Taxa Internationella hot dnr. KS 2026/772-1.6
6. Bilaga - Taxa Åtgärder mot förorening från fartyg dnr. KS 2026/772-1.7
7. Bilaga - Taxa Marknadskontroll dnr. KS 2026/772-1.8

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarrådet Christofer Fjellner (M) och borgarrådet Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Förvaltningen föreslår en höjning på 1,1% för livsmedelstillsyn och 4,1% för miljöbalkstillsyn. Det kan noteras att timkostnaden för förvaltningens tillsyn redan är betydande, på 1830 kr respektive 1450 kr. Förvaltningen bör sträva efter att hålla nere kostnaden så mycket som möjligt och försöka möta egna kostnadsökningar med besparingar snarare än taxehöjningar.

Stockholms företagare har under de senaste åren genomgått många prövningar, med effekter från pandemin, stigande räntor, högre inflation och en sviktande konjunktur. Det är alltid, men kanske särskilt i tider som dessa, viktigt att staden inte lägger ytterligare börda på företagen genom omfattande taxehöjningar.

Vi vill betona vikten av att förvaltningen fortsätter sitt arbete med att effektivisera sina processer, både för egen del för att hålla nere kostnader, och för att underlätta för stadens företagare när det gäller såväl antalet debiterade timmar som den tid företagen själva behöver avsätta för kontakt med staden.

Många företagare vittnar om att den administrativa kontakten med staden tar oproportionerligt mycket tid i anspråk, på grund av hur processer och arbetssätt är utformade. Detta gäller förstås fler delar av staden än enbart miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, men för företagarna är all kontakt med stadens olika enheter kontakt med Stockholms stad. Där det är lämpligt bör stadens förvaltningar samarbeta bättre för att undvika dubbelarbete för krögare och restauratörer. Så långt det är möjligt och lämpligt ur ett kontrollperspektiv bör tillsyn samordnas. Frågor, uppgiftsinsamling och annat pappersarbete bör i högre grad samordnas, för att förenkla för stadens företagare.

Förvaltningen bör också arbeta aktivt med att hålla nere antalet debiterade timmar. Tillsynen bör samordnas i så hög grad som möjligt, och arbetsmetoder som effektiviserar tillsynen utvecklas. Förvaltningen arbetar redan med riskbaserad tillsyn, men vi menar att det finns anledning att undersöka om detta arbetssätt kan utvecklas ytterligare, i syfte att minska bördan för de företag som följer regelverket.

En del i arbetet med att göra tillsynen effektivare bör vara att förvaltningen undersöker om delar av tillsynsarbetet skulle kunna utföras med hjälp av artificiell intelligens.

Ökad samordning mellan olika typer av tillsyn, både inom och mellan förvaltningar, bör eftersträvas för att göra stadens kontroll mer effektiv, i både stora och små frågor. Om en miljöinspektör ser vinflaskor på en restaurang utan serveringstillstånd, eller en kontrollant från tillståndsenheten upptäcker att mat förvaras på ett tveksamt sätt, bör den kunskapen delas inom staden och leda till adekvat uppföljning. Även i frågor rörande om att bekämpa organiserad brottslighet bör ökad kunskapsdelning och samarbete kunna spela en viktig roll. Stadens tillsyn är avgörande för att både skydda stockholmarnas hälsa och för att motverka oschysst konkurrens samt organiserad brottslighet. En grundläggande målsättning för stadens tillsynsarbete bör vara att det

ska vara en lätt börda för företag som sköter sig, men mördande tung för fuskare och kriminella.

Det är viktigt att staden upplevs som lösningsorienterad, serviceinriktad och informativ i sin tillsynsverksamhet. Det är också avgörande att företagarna upplever att kommunikationen med stadens olika enheter fungerar väl, något som de senaste åren lämnat mer att önska. Vi tror, som nämnt ovan, att det finns betydande möjligheter att effektivisera miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsarbete, inte minst för att på så vis minska antalet timmar som företagare debiteras för tillsyn och för att hålla tillbaka de som bryter mot regler och lagar.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 11 november 2026

Emilia Bjuggren
Kommunstyrelsens ordförande

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Johan Paccamonti och Therese Lindström (alla M), Kristin Jacobsson (C) och Gulan Avci (L) som är likalydande med Moderaternas och Centerpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Centerpartiets gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 9 juni 2026 att föreslå att kommunfullmäktige justerar miljö- och hälsoskyddsnämndens taxor för tillsynsverksamhet. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Det faller inom kommunfullmäktiges rådighet att besluta om avgifter för kommunens kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen. Kommunfullmäktiges handlingsutrymme vid bestämmande av taxan regleras av regeringsformen, kommunallagen och miljölagstiftningen. Det innebär att avgifterna måste stå i rimlig proportion till de kostnader som en verksamhetsutövares verksamhet medför för tillsynsmyndigheten.

Taxa enligt miljöbalken

Timtaxan för miljöbalkstillsynen för år 2027 föreslås öka från 1 450 kr/timme till 1 510 kr/timme vilket innebär en höjning med 4,1 procent.

Kostnaderna för tillsynen fördelas på tre olika typer av tid:

1. Timmar som utförs direkt mot tillsynsobjekt och som utgörs av konkreta insatser som redovisas för den enskilde verksamhetsutövaren.
2. Tillsyn som inte kan debiteras verksamhetsutövarna, exempelvis tillsyn på grund av obefogade klagomål och remisser till prövningsinstanser i överklagade ärenden och tillståndsärenden hos länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen. Denna del av tillsynsarbetet bekostas av skattemedel.
3. Indirekt tillsynstid avseende hela tillsynsområden mer allmänt, exempelvis allmän planering av tillsynsarbetet för olika områden, branschrapporter och fortbildning. Kostnaden för den indirekta tillsynstiden ligger i timtaxan och finansieras gemensamt av tillsynsobjekten.

Den föreslagna timtaxehöjningen beror på ökade lönekostnader men också ändrade prioriteringar till tillsynsområden med större andel indirekt debiterbar tid, utifrån prioriteringar i den nationella tillsynsstrategin samt miljöförvaltningens behovsutredning.

Taxorna för tillsyn enligt strålskyddslagen, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, lagen om åtgärder mot föroreningar från fartyg samt marknadskontroll föreslås höjas i enlighet med ovan, då de följer beloppet för miljöbalkstaxan.

Taxa enligt livsmedels- och foderlagstiftningen

Timtaxan för livsmedelskontrollen för år 2027 föreslås öka från 1 810 kr/timme till 1 830 kr/timme vilket innebär en höjning med 1,1 procent. Den föreslagna timtaxehöjningen beror främst på kostnadsökningar såsom ökade löne- och kringkostnader.

Revidering av taxornas lydelse

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår en revidering av lydelsen i taxan för tillsyn enligt miljöbalken. Fast årlig tillsynsavgift utgår i vissa fall för verksamheter som är säsongsbundna såsom strandbad. Revideringen syftar till att förtydliga att en hel avgift inte förutsätter att verksamheten bedrivs i början av kalenderåret.

Vissa tabeller har uppdaterats till följd av ändringar i tillsynsbehov.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har sedan år 2024 haft möjlighet att besluta om mindre ändringar i taxorna för tillsyn enligt strålskyddslagen, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, lagen om åtgärder mot föroreningar från fartyg samt marknadskontroll. Möjligheten tillkom parallellt med att nämnden föreslog att indexuppräkning av taxebelopp under vissa år skulle kunna ske genom nämndbeslut. Förslaget genomfördes inte och möjligheten att besluta om mindre ändringar föreslås därför utgå.

Även vissa redaktionella ändringar föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Med de föreslagna taxenivåerna beräknas intäkterna för livsmedelskontrollen öka med knappt 0,5 mnkr och cirka 2,9 mnkr för miljöbalkstillsynen, utifrån det antal tillsynstimmar som planerades för 2026. Taxeökningen krävs för att bibehålla en hög täckningsgrad för förvaltningens kostnader för den debiterbara tillsynsverksamheten

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 9 juni 2026 följande.

> Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att föreslå att kommunfullmäktige fastställer taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, strålskyddslagen, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, lagen om åtgärder mot förorening från fartyg samt marknadskontroll, tjänsteutlåtandets bilaga 1-7, att gälla från och med den 1 januari 2027.

Särskilt uttalande av Elin Hjelmestam (L), Torbjörn Erbe m.fl. (M) och Ashna Ibrahim (C), se Reservationer m.m.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 maj 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

I detta ärende föreslås ändringar i nämndens taxor. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Taxa för miljöbalkstillsyn
Timtaxan för miljöbalkstillsynen för år 2027 föreslås öka från 1 450 kr/timme till 1 510 kr/timme, vilket innebär en höjning med 4,1 procent.

Taxa för livsmedelskontroll
Timtaxan för livsmedelskontrollen för år 2027 föreslås öka från 1 810 kr/timme till 1 830 kr/timme, vilket innebär en höjning med 1,1 procent.

Sammanfattning av övriga ändringar
Utöver taxenivån föreslår förvaltningen mindre förtydliganden och redaktionella ändringar i taxorna. Bland annat utgår möjligheten för nämnden att besluta om mindre ändringar i taxorna. För miljöbalkstaxans del införs en förtydligande bestämmelse om att regelförändringar inte ska påverka fasta avgifter förrän taxan hinner anpassas. Det införs även ett förtydligande i miljöbalkstaxan om att fasta avgifter för säsongsverksamheter utgår om verksamheten är igång under aktuell säsong. Ett antal justeringar, främst för att anpassa till förändrad lagstiftning, görs i de tillhörande tabellerna till miljöbalkstaxan.

Bakgrund

Taxa enligt miljöbalken
Taxan för verksamhet enligt miljöbalken (1998:808) togs fram efter det att miljöbalken infördes år 1999 och taxan trädde i kraft den 1 februari 2001. Taxebestämmelserna har sedan dess löpande justerats och anpassats efter ny och ändrad lagstiftning och rättspraxis. Vidare har beloppen årligen justerats för att kompensera för nämndens allmänna kostnadsökning, särskilt avseende löner.

Taxa enligt livsmedels- och foderlagstiftningen
För livsmedelskontrollen infördes den 1 januari 2007 en taxa för nämndens verksamhet enligt livsmedels- och foderlagstiftningen i enlighet med de EU-förordningar som utgör grunden i den europeiska livsmedelslagstiftningen. Taxan baseras sedan den 1 januari 2022 på efterhandsdebitering.

Livsmedelstaxan har sedan 2009 legat på en högre nivå än miljöbalkstaxan eftersom kostnaden för inspektörernas restid enligt regelverket inte ska debiteras som kontrolltid, utan inkluderas i timavgiften.

Övriga taxor
Utöver dessa taxor har nämnden gällande taxor för debitering av tillsyn enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg, lagen (2006:1570) om internationella hot mot människors hälsa, strålskyddslagen (2018:396), lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer samt marknadskontrollagstiftningen. Beloppen i dessa taxor följer beloppet för timavgift i miljöbalkstaxan.

Grundläggande principer för arbetet med taxerevisionen
Förvaltningen genomför årligen en revision av nämndens samtliga taxor avseende såväl taxebestämmelser som taxenivåer. Syftet är att identifiera och föreslå anpassningar av taxorna efter förändringar i rättsläget, såväl lagstiftning som praxis,

samt efter det tillsyns- respektive kontrollbehov som finns baserat på de verksamheter som är aktiva i staden. Den befintliga principen för taxesättningen är att varje verksamhet ska betala avgifter som motsvarar den faktiska tidsåtgången för nämndens tillsyn och kontroll av verksamheten. En grundregel är därför att verksamhetsutövarna som betalar fast avgift över tid ska få tillsyn och kontroll som motsvarar den betalda avgiften.

Full avgiftsfinansiering av tillsynen respektive kontrollen är en grundläggande princip enligt miljöbalken och EU-rätten. Denna princip bygger på att det är förorenaren som ska betala (polluter pays principle). Utgångspunkten är att avgifterna ska täcka en myndighets kostnader för framförallt kontroll- och tillsynsverksamhet samt prövning enligt lagstiftningen.

Principen innebär i realiteten dock inte full självfinansiering av all tillsynsverksamhet. Arbete med överprövning av nämndens beslut, besvarande av remisser till prövningsmyndigheter i tillståndsärenden och ogrundade klagomål är exempel på områden som behöver finansieras med skattemedel eftersom det inte finns lagstöd för finansiering med avgifter för detta arbete. Härutöver tillkommer tillsynsområden som kräver mycket arbete innan tillsyn kan riktas mot ett specifikt objekt. Det kan till exempel handla om utredningsarbete för att kartlägga och utreda vilka verksamheter som ska få tillsyn, vilka bedömningsgrunder som ska gälla och samverkan med andra myndigheter. Exempel på tillsynsområden av denna karaktär är avfallstillsyn, förorenade områden, hantering av klagomålsärenden, verksamheter med en hög omsättning av gamla och nya verksamhetsutövare (småverkstäder, hygienverksamheter (tatuerare, piercing, hudbehandlingar, återförsäljare av kemiska och kosmetiska produkter etc). Inom merparten av dessa områden förekommer även en högre grad av regelöverträdelser kopplat till miljöbalken, dvs risken för brottslighet är större, vilket är en del av det ökade behovet av utredning och samverkan. Förvaltningens föresats är ändock att sträva efter en hög självkostnadstäckning. För att hålla nere kostnaderna för såväl staden som verksamhetsutövarna bedriver förvaltningen ett kontinuerligt effektiviseringsarbete av de egna administrativa rutinerna och av tillsyns- och kontrollarbetet generellt.

Justering av timtaxorna

Generella grunder för justering av timtaxorna

Timtaxan ska enligt självkostnadsprincipen motsvaras av nämndens kostnader för tillsyn och kontroll. Mot denna bakgrund görs varje år en översyn av de olika timtaxorna för att i möjligaste mån spegla nämndens faktiska kostnader för en handläggare under en timme för denna verksamhet.

Faktorer som påverkar taxornas utveckling är främst centrala kostnader, till exempel inom IT (drift och utveckling), hyresökningar, administration samt förändring av antal årsarbetare som kostnaderna fördelas på. Även den årliga löneöversynen bidrar till de ökade kostnaderna. Medianlönen 2025 för miljöförvaltningens tillsyns- och kontrollpersonal var 42 000 kr, vilket var något lägre än länets medianlön. 2024 var förvaltningens medianlön för tillsyns- och kontrollpersonal 41 100 kr.

Lönerörelsen 2025 slutade i att industrin slöt avtal om 6,4 procents löneökningar över två år, vilket är det så kallade ”märket”. För 2025 var det förhandlade lönepåslaget 3,4 procent och för 2026 3,0 procent. Då Stockholms stad följer detta avtal påverkas förvaltningens personalkostnader och således bidrar detta som en av flera beräkningsparametrar i taxeberäkningen. Märket för 2027 är ännu inte bestämt. I taxeberäkningarna för 2027 har märket för 2026 på 3,0 procent använts.

Justering av taxa för tillsyn enligt miljöbalken

I enlighet med självkostnadsprincipen föreslås timtaxan för miljöbalkstillsynen öka från 1 450 kr/timme till 1 510 kr/timme, vilket innebär en höjning med 4,1 %. Ökningen förklaras delvis av ökade lönekostnader men även av ändrade prioriteringar till tillsynsområden med större andel indirekt debiterbar tid, utifrån prioriteringar i den nationella tillsynsstrategin samt förvaltningens behovsutredning. Med indirekt tid avser förvaltningen tid som visserligen ska täckas av taxan men som inte är riktad mot en viss verksamhet och därför inte möjlig att debitera direkt mot en enskild verksamhet. Taxan för miljöbalken var också oförändrad 2026 jämfört med 2025. Höjningen ska således ses i relation till 2025 års taxa, vilket innebär en uppräkning med i snitt 2,05 procent per år för åren 2026 och 2027. Detta kan sättas i relation till att prisindex för kommunal verksamhet (PKV) var 2,9 procent för 2026 och beräknas till 3,1 procent för 2027. Trots den taxehöjning som föreslås till 2027 ser förvaltningen ändå att det behövs ytterligare medel för att än mer stärka tillsynen inom prioriterade områden med stor miljö-, hälso- eller samhällsnytta där kostnadstäckningen är låg. Eftersom ambitionshöjningen bland annat innebär brottsförebyggande arbete och hantering av tidigare miljöskulder anser förvaltningen att det inte är rimligt att genom taxan belasta näringsidkarna för hela den tillkommande kostnaden. För samtliga verksamheter, såväl de som betalar årsavgift som de som debiteras timavgift, pågår ett kontinuerligt arbete med att utveckla arbetssätten i tillsynen, bland annat med syftet att hålla nere kostnaderna för företagen.

Kostnaderna för tillsynen fördelas på tre olika typer av tid:

1. Timmar som utförs direkt mot tillsynsobjekt och som utgörs av konkreta insatser som redovisas för den enskilde verksamhetsutövaren.
2. Tillsyn som inte kan debiteras verksamhetsutövarna, exem pelvis tillsyn på grund av obefogade klagomål och remisser till prövningsinstanser i överklagade ärenden och tillståndsärenden hos länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen. Denna del av tillsynsarbetet bekostas istället av skattemedel.
3. Indirekt tillsynstid avseende hela tillsynsområden mer all mänt, t.ex. allmän planering av tillsynsarbetet för olika om råden, branschrapporter, fortbildning m.m. Hela kostnaden för denna indirekta tillsynstid ligger i själva timtaxan och finansieras därmed gemensamt av tillsynsobjekten.

SKR har tagit fram prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som underlag vid beräkningen av kostnadsökningar i kommunala verksamheter. PKV tas fram genom

att priserna för löner, material och tjänster samt köpt verksamhet viktas till ett genomsnittligt pris, se figur 1 i tjänsteutlåtandet.

Miljöförvaltningen tillämpar i regel inte indexuppräkning, utan gör istället en grundlig årlig taxeöversyn baserat på prognostiserade kostnader. En detaljerad uträkning av timtaxan enligt miljöbalken finns i bilaga 8.

Nämnden har genom systematiskt arbete över tid åstadkommit avsevärda förbättringar i fråga om självfinansiering. För 2026 budgeteras självfinansieringsgraden för tillsyn enligt miljöbalken uppgå till 60,6 procent, vilket är något lägre än utfallet för 2025. Inför 2025 fick nämnden ett sänkt intäktskrav för att möjliggöra ett ökat fokus på tillsyn inom områden med låg kostnadstäckning som samtidigt har stor miljö-, hälso- och samhällsnytta.

Stockholm tillhör de kommuner i länet som har högst självfinansieringsgrad för tillsyn enligt miljöbalken, men utan att ha någon av de högre timtaxorna (se figur 3 nedan). Endast sju kommuner i länet hade en lägre taxa 2025 och endast tre kommuner har inrapporterat en högre självfinansieringsgrad 2025 än Stockholm.

Justering av taxa för kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen

I enlighet med självkostnadsprincipen föreslås timtaxan justeras från 1 810 kr/timme till 1 830 kr/timme, vilket innebär en ökning med 1,1 procent. Den föreslagna timtaxehöjningen beror på kost nadsökningar och då i synnerhet löner och kringkostnader. Mot bakgrund av att taxan för livsmedelskontroll höjdes mellan 2025 och 2026 (till skillnad från taxan för miljöbalkstillsyn) och med beaktande av en kontinuerlig effektivisering av processerna ser förvaltningen att taxan för livsmedelskontroll enbart behöver höjas med 1,1 procent till 2027.

Livsmedelslagstiftningen medger inte att restiden utgör en avgifts grundande post och specificeras på fakturan. Däremot tillåter lag stiftningen att den timtaxa som är grunden för den avgift som påförs verksamhetsutövarna inkluderar kostnaden för inspektörernas restid. Restiden vid kontrollbesöken debiteras således inte särskilt, utan finansieras genom den högre timtaxan. Restiden beräknas utgöra cirka 20 procent av den utförda kontrolltiden.

En detaljerad uträkning av timtaxan enligt livsmedels- och foderlag stiftningen finns i bilaga 9.

För 2026 prognostiserar förvaltningen att självfinansieringsgraden för livsmedelskontrollen kommer att ligga på 76,1 procent (se figur 2 ovan), trots skattefinansierade budgetuppdrag som tar tillsyns resurser i anspråk. Nämnden har genom systematiskt arbete över tid åstadkommit avsevärda förbättringar i fråga om självfinansiering.

Stockholm har en i jämförelse med övriga kommuner i länet hög självfinansieringsgrad för kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningarna.

Timtaxan var den högsta i länet 2025. Skillnaden i timtaxan mellan länets kommuner fluktuerar dock mellan åren då inte alla kommuner uppdaterar sin taxa årligen

Ekonomiska konsekvenser

Med de föreslagna taxenivåerna, och givet samma antal timmar som planerades inför 2026, beräknas intäkterna öka för livsmedelskontrollen med knappt 0,5 mnkr och miljöbalkstillsynen med cirka 2,9 mnkr. Taxeökningen krävs för att bibehålla täckningen av förvaltningens kostnader för existerande och kommande debiterbar tillsynsverksamhet.

Kostnadsökningarna beror framför allt på högre utgifter för personal, IT och gemensamma kostnader. Exempelvis medför den årliga lönerevisionen och indexuppräkningen av lokalhyran kostnadsökningar på flera miljoner kronor sammanlagt för förvaltningen. Planering och omfördelning av resurser mellan tillsynsområden görs enligt behovsutredningen för tillsyn enligt miljöbalken och med beaktande av den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Omprioriteringar kan exempelvis ske till tillsynsområden med lägre debiteringsgrad där tillsyn är angelägen och ger större miljönytta.

Som anges i föregående avsnitt är tillsynen idag till största del av giftsfinansierad, men vissa delar är skattefinansierade.

Att en del av tillsynsverksamheten är skattefinansierad förklaras av att all tillsyn inte får debiteras, såsom:

- klagomål som är obefogade och där verksamhetsutövaren har fullgjort sin egenkontroll, inklusive RASFF-ärenden (kontroll vid livsmedelslarm) där ingen livsmedelsföretagare kan debiteras för kontrollen
- hantering av överklaganden
- remisser vid tillståndsprövningar av länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen
- proaktivt arbete för att upptäcka och förebygga illegal verksamhet kopplat till verksamheter som kontrolleras eller tillsynas med utgångspunkt i livsmedelslagstiftningen respektive miljöbalken.

I den årligt återkommande jämförelsen mellan miljöförvaltningar i Stockholms län framgår att Stockholms miljöförvaltning har en hög självfinansiering både vad gäller tillsyn enligt miljöbalken och kontroll enligt livsmedelslagstiftningen. Eftersom olika tillsynsområden inom miljöbalkstillsynen har olika självfinansieringsgrad är det särskilt viktigt att förvaltningen utför tillsynen där behovet finns och gör mest miljönytta och inte planerar tillsynen utifrån självfinansieringsgraden.

Behovet av tillsyn förändras kontinuerligt. Förvaltningen bedömer att den totala volymen för tillsynen kommer att vara högre under 2027, främst avseende

prioriterade områden så som masshantering, avfall, förorenade områden, utsläpp till vatten och tillsyn av skyddade områden.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av miljö- och hälsoskyddsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 september 2026 har i huvudsak följande lydelse.

I kommunfullmäktiges budget år 2026 framgår det att miljö- och hälsoskyddsnämndens myndighetsutövning och tillsynsarbete ska prioriteras och utvecklas i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för näringslivet. Vidare ska tjänster och service bidra till att underlätta för företag att starta och verka i Stockholm. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska även säkerställa en fortsatt hög intäktsfinansieringsgrad.

I kommunfullmäktiges budget år 2025 fick nämnden ett sänkt intäktskrav för att möjliggöra ökat fokus på tillsyn inom områden med låg kostnadstäckning som samtidigt har stor miljö-, hälso- och samhällsnytta. Det sänkta intäktskravet kvarstår i kommunfullmäktiges budget för år 2026.

Stadsledningskontoret konstaterar att Stockholms stad har en hög självfinansieringsgrad jämfört med övriga kommuner i länet för tillsyn enligt miljöbalken samt kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningarna. För miljöbalkstillsynen hör Stockholms stad till kommunerna med högst självfinansieringsgrad, medan timtaxan ligger på en lägre nivå än i flera andra kommuner i länet. För livsmedels- och foderkontrollen hade Stockholms stad den högsta timtaxan i länet år 2025. Skillnaderna i timtaxa mellan länets kommuner varierar mellan åren då inte alla kommuner reviderar sin taxa årligen.

Stadsledningskontoret anser att revideringen av taxorna är anpassad till det allmänna kostnadsläget och den aktuella lagstiftningen på området. Det är av stor vikt att miljö- och hälsoskyddsnämnden noggrant följer kostnadsutvecklingen och intäktsfinansieringsgraden. Nämndens fortsatta utvecklingsarbete är viktigt för att bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad samtidigt som tillsyn med stor miljö-, hälso- och samhällsnytta prioriteras.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att nämnden fortsatt arbetar för en effektiv tillsynsverksamhet i syfte att bidra till en väl fungerande myndighetsutövning och goda förutsättningar för företag att verka och växa i Stockholm.

Stadsledningskontoret gör den sammanfattande bedömningen att justeringarna av taxorna för 2027 är motiverade utifrån kostnadsläget, principen om att

verksamhetsutövare ska betala tillsynsavgifter som motsvarar den faktiska tidsåtgången och de fasta avgifterna samt för att bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, strålskyddslagen, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, lagen om åtgärder mot föroreningar från fartyg samt marknadskontroll i enlighet med bilaga 1-7 från och med den 1 januari 2027.

Reservationer m.m.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande av Elin Hjelmestam (L), Torbjörn Erbe m.fl. (M) och Ashna Ibrahim (C)

Förvaltningen föreslår en höjning på 1,1% för livsmedelstillsyn och 4,1% för miljöbalkstillsyn. Det kan noteras att timkostnaden för förvaltningens tillsyn redan är betydande, på 1830 kr respektive 1450 kr. Förvaltningen bör sträva efter att hålla nere kostnaden så mycket som möjligt och försöka möta egna kostnadsökningar med besparingar snarare än taxehöjningar.

Stockholms företagare har under de senaste åren genomgått många prövningar, med effekter från pandemin, stigande räntor, högre inflation och en sviktande konjunktur. Det är alltid, men kanske särskilt i tider som dessa, viktigt att staden inte lägger ytterligare börda på företagen genom omfattande taxehöjningar.

Vi vill betona vikten av att förvaltningen fortsätter sitt arbete med att effektivisera sina processer, både för egen del för att hålla nere kostnader, och för att underlätta för stadens företagare när det gäller såväl antalet debiterade timmar som den tid företagen själva behöver avsätta för kontakt med staden. Många företagare vittnar om att den administrativa kontakten med staden tar oproportionerligt mycket tid i anspråk, på grund av hur processer och arbetssätt är utformade. Detta gäller förstås fler delar av staden än enbart miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, men för företagarna är all kontakt med stadens olika enheter kontakt med Stockholms stad.

Där det är lämpligt bör stadens förvaltningar samarbeta bättre för att undvika dubbelarbete för krögare och restauratörer. Så långt det är möjligt och lämpligt ur ett kontrollperspektiv bör tillsyn samordnas. Frågor, uppgiftsinsamling och annat pappersarbete bör i högre grad samordnas, för att förenkla för stadens företagare.

Förvaltningen bör också arbeta aktivt med att hålla nere antalet debiterade timmar. Tillsynen bör samordnas i så hög grad som möjligt, och arbetsmetoder som effektiviserar tillsynen utvecklas. Förvaltningen arbetar redan med riskbaserad tillsyn, men vi menar att det finns anledning att undersöka om detta arbetssätt kan utvecklas ytterligare, i syfte att minska bördan för de företag som följer regelverket.

En del i arbetet med att göra tillsynen effektivare bör vara att förvaltningen undersöker om delar av tillsynsarbetet skulle kunna utföras med hjälp av artificiell intelligens.

Ökad samordning mellan olika typer av tillsyn, både inom och mellan förvaltningar, bör eftersträvas för att göra stadens kontroll mer effektiv, i både stora och små frågor. Om en miljöinspektör ser vinflaskor på en restaurang utan serveringstillstånd, eller en kontrollant från tillståndsenheten upptäcker att mat förvaras på ett tveksamt sätt, bör den kunskapen delas inom staden och leda till adekvat uppföljning. Även i frågor

rörande om att bekämpa organiserad brottslighet bör ökad kunskapsdelning och samarbete kunna spela en viktig roll.

Stadens tillsyn är avgörande för att både skydda stockholmarnas hälsa och för att motverka oschysst konkurrens samt organiserad brottslighet. En grundläggande målsättning för stadens tillsynsarbete bör vara att det ska vara en lätt börda för företag som sköter sig, men mördande tung för fuskare och kriminella.

Det är viktigt att staden upplevs som lösningsorienterad, serviceinriktad och informativ i sin tillsynsverksamhet. Det är också avgörande att företagarna upplever att kommunikationen med stadens olika enheter fungerar väl, något som de senaste åren lämnat mer att önska. Vi tror, som nämnt ovan, att det finns betydande möjligheter att effektivisera miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsarbete, inte minst för att på så vis minska antalet timmar som företagare debiteras för tillsyn och för att hålla tillbaka de som bryter mot regler och lagar.